



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ



Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης: Έρευνα, Θεωρία και Πράξη

Ενότητα 7: Παιδαγωγικοί πόροι και πρακτικές της Κριτικής
Παιδαγωγικής της Ειρήνης

7.2: Το Θέατρο του Καταπιεσμένου και το Θέατρο Forum ως
παιδαγωγικές πρακτικές της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης

Κυριάκος Μπονίδης
Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Το Θέατρο του καταπιεσμένου ως παιδαγωγική πρακτική

Παρουσίαση:

**Koldobika Vio, Παιδαγωγός Θεάτρου,
Σκηνοθέτης**

Αφετηρία

- «Όλοι πρέπει να κάνουμε θέατρο για να βρούμε τι είμαστε, αλλά και να ανακαλύψουμε τι μπορούμε να γίνουμε» (A. Boal, 1974, *Teatro del Oprimido*).
- «Όλοι είμαστε ηθοποιοί, από τη στιγμή που δε ζούμε απλώς μέσα στην κοινωνία, αλλά επιδιώκουμε την αλλαγή αυτής» (A. Boal, 1974, *Teatro del Oprimido*).

Το Θέατρο του καταπιεσμένου (Theatre of the Oppressed)

- **Εισηγητής:** ο Βραζιλιάνος σκηνοθέτης, Augusto Boal (1931-2009).
- Συνιστά μια θεωρητική, αισθητική μέθοδο, που βασίζεται σε θεατρικές και άλλες τεχνικές.
- Αποσκοπεί στον αναπροσδιορισμό των ρόλων και των σχέσεων εξουσίας. Ο θεατής γίνεται ηθοποιός. Επεμβαίνει, ρωτάει, παρεμβαίνει μεταβάλλοντας τις υφιστάμενες συνθήκες.
- Το περιεχόμενο των δρώμενων αφορά σε κοινωνικές διενέξεις, καταπίεση, ανισότητες, αδικίες που αντικρίζουμε σε καθημερινή βάση, ωστόσο δε διερωτόμαστε ποτέ πώς μπορούμε να τις επιλύσουμε.

Ιστορικές φάσεις του Θεάτρου του καταπιεσμένου (1/3)

- **1956-1976:** το διάστημα αυτό A. Boal εργάζεται στη Βραζιλία, η οποία ήταν υπό καθεστώς δικτατορίας, ωστόσο το 1971 εξορίζεται. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός του τίθενται τα κοινωνικά προβλήματα, που αποτελούν αφορμή για τη διαμόρφωση των πρώτων τεχνικών του θεάτρου που προτείνει. Με τον τρόπο αυτό, το θέατρο αντικατοπτρίζει την κοινωνία και η εξέλιξή του ακολουθεί τα βήματα της ιστορικής διαδρομής των κοινωνιών.

Ιστορικές φάσεις του Θεάτρου του καταπιεσμένου (2/3)

- Στην Ευρώπη που ζει, μελετά και εργάζεται αντιλαμβάνεται πως η κοινωνική ζωή βρίσκεται σε άρρηκτη διασύνδεση με τη ζωή κάθε μεμονωμένου ατόμου. Γι' αυτό μεταθέτει το ενδιαφέρον του στην εσωτερική καταπίεση που βιώνει το κάθε άτομο.
- **1986:** Επιστρέφει στη γενέτειρά του και εκλέγεται στο δημοτικό συμβούλιο του Rio De Janeiro και αναλαμβάνει ενεργό ρόλο. Χρησιμοποίησε το θέατρο για να κατανοήσει ποιες ήταν οι ανάγκες και οι επιθυμίες των πολιτών σχετικά με την πόλη και τις λειτουργίες της.

Ιστορικές φάσεις του Θεάτρου του καταπιεσμένου (3/3)

- **2000-2009:** ασχολείται με τη λεγόμενη «Αισθητική του καταπιεσμένου» στο πλαίσιο της οποίας συνεργάζονται όλες οι τέχνες, προκειμένου ο κάθε άνθρωπος να εκφράζει τα συναισθήματά του και να αντιμετωπίζει τα προβλήματα που προκύπτουν.
- Δέχτηκε σαφείς επιρροές από τον P. Freire, αναπτύσσοντας θεατρικές τεχνικές, που ενθαρρύνουν τη δημιουργία μιας κοινωνίας πολιτών, η οποία αντιλαμβάνεται τη χειραγώγηση και ανθίσταται έναντι κάθε μορφής εξαναγκασμού.

Θέατρο Forum

- Αναπτύχθηκε στη Λατινική Αμερική.
- Αντλεί τη θεματολογία του από μια μορφή καταπίεσης ή ένα (κοινωνικό ή προσωπικό) πρόβλημα.
- Βασίζεται στο δίπολο καταπιεστής-καταπιεζόμενος και στη σύγκρουση των επιθυμιών τους.
- Το κοινό (θεατές) μετέχει στα δρώμενα ενεργά, προτείνοντας ο καθένας και η καθεμία (βάσει των εμπειριών του/της) διαφορετικές λύσεις στη δεδομένη συνθήκη.
- Βασίζεται σε δημοκρατικές τεχνικές.

Το Θέατρο της Εικόνας

- Επιδιώκει να κατασκευάσει μια εικόνα από ένα πρόβλημα και ο κάθε συμμετέχων και η κάθε συμμετέχουσα καλείται να εκφραστεί αναφορικά με αυτήν την εικόνα. Απώτερος στόχος είναι μέσω εικόνας, **το κοινό να καταστεί ικανό να διακρίνει το πραγματικό από το ιδεατό στοιχείο της προβληματικής κατάστασης.** Διότι, οι υφιστάμενες προβληματικές συνθήκες δεν μπορούν να αλλάξουν μαγικά, αλλά απαιτούν μεθοδευμένη δράση.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κυριάκος Μπονίδης.
«Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης: Έρευνα, Θεωρία και Πράξη.
Παιδαγωγικοί πόροι και πρακτικές της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης:
Το Θέατρο του Καταπιεσμένου και το Θέατρο Forum ως παιδαγωγικές
πρακτικές της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS325/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

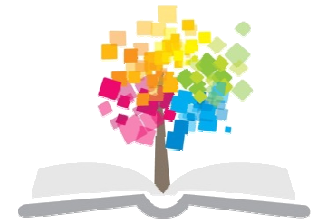
- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ



Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά

Θεσσαλονίκη, Ακαδημαϊκό έτος 2014



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ





**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**



Σημειώματα



Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.